

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

МОЯ МАЛА БАТЬКІВЩИНА

ГЕОГРАФІЧНИЙ
АТЛАС

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Дніпровський Національний університет

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

ГЕОГРАФІЧНИЙ
АТЛАС

МАПА-КИЇВ

2 ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ НА КАРТІ УКРАЇНИ

ТЕРИТОРІЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПОРІВНЯНО З ДЕЯКИМИ КРАЇНАМИ СВІТУ

- УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ**
- **КИЇВ**
  - **Сімферополь**
  - **Чернігів**
  - **Славутин**
  - Державні кордони
  - Межі Автономної Республіки Крим, областей України
  - Кількість адміністративних районів в областях

Столиці держав

Столиця Автономної Республіки Крим, центри областей України

Міста спеціального статусу

Місто обласного підпорядкування Київської області

Державні кордони

Межі Автономної Республіки Крим, областей України

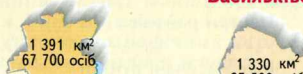
Кількість адміністративних районів в областях

АДМІНІСТРАТИВНІ РАЙОНИ (за територією та населенням на 1. 01. 2001 р.)

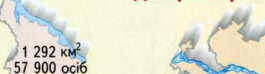
Апостолівський Васильківський

1 391 км²
67 700 осіб

1 330 км²
37 500 осіб

Верхньодніпровський Дніпропетровський

1 292 км²
57 900 осіб

1 421 км²
81 400 осіб

Криворізький Криничанський

1 415 км²
44 500 осіб

1 684 км²
39 900 осіб

Магдалинівський Межівський

1 601 км²
37 000 осіб

1 250 км²
29 000 осіб

Нікопольський Новомиковський

1 957 км²
45 500 осіб

1 996 км²
74 600 осіб

Павлоградський Петриківський

1 504 км²
33 200 осіб

932 км²
25 200 осіб

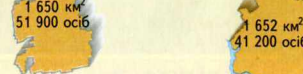
Петропавлівський Покровський

1 247 км²
36 600 осіб

1 210 км²
43 100 осіб

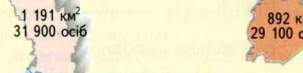
П'ятихатський Синельниківський

1 650 км²
51 900 осіб

1 652 км²
41 200 осіб

Томаківський Царичанський

1 191 км²
31 900 осіб

892 км²
29 100 осіб

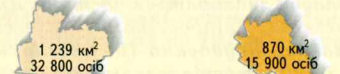
Солонянський Софіївський

1 739 км²
42 900 осіб

1 364 км²
27 600 осіб

Широківський Юр'ївський

1 239 км²
32 800 осіб

870 км²
15 900 осіб

Примітка. Територію міськрад і чисельність населення у містах обласного підпорядкування не враховано

• Область утворено 27 лютого 1932 р.

• На 1 січня 2001 р. складалася з 22 адміністративних районів, 21 міста (у тому числі 13 обласного підпорядкування – Вільногірськ, Дніпродзержинськ, Дніпропетровськ, Жовті Води, Кривий Ріг, Марганець, Нікополь, Новомиковський, Орджонікідзе, Павлоград, Першотравенськ, Синельникове, Тернівка), 47 селищ міського типу і 1440 сільських населених пунктів

• Площа 31 900 км² (5,3 % від площі України в цілому)

• Населення 3 678 000 осіб (7,46 % від загальної кількості населення України)

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Центри областей
- Центри районів
- Інші населені пункти

Дніпропетровськ
Верхівцеве

Кринички

Китайгород

Міста

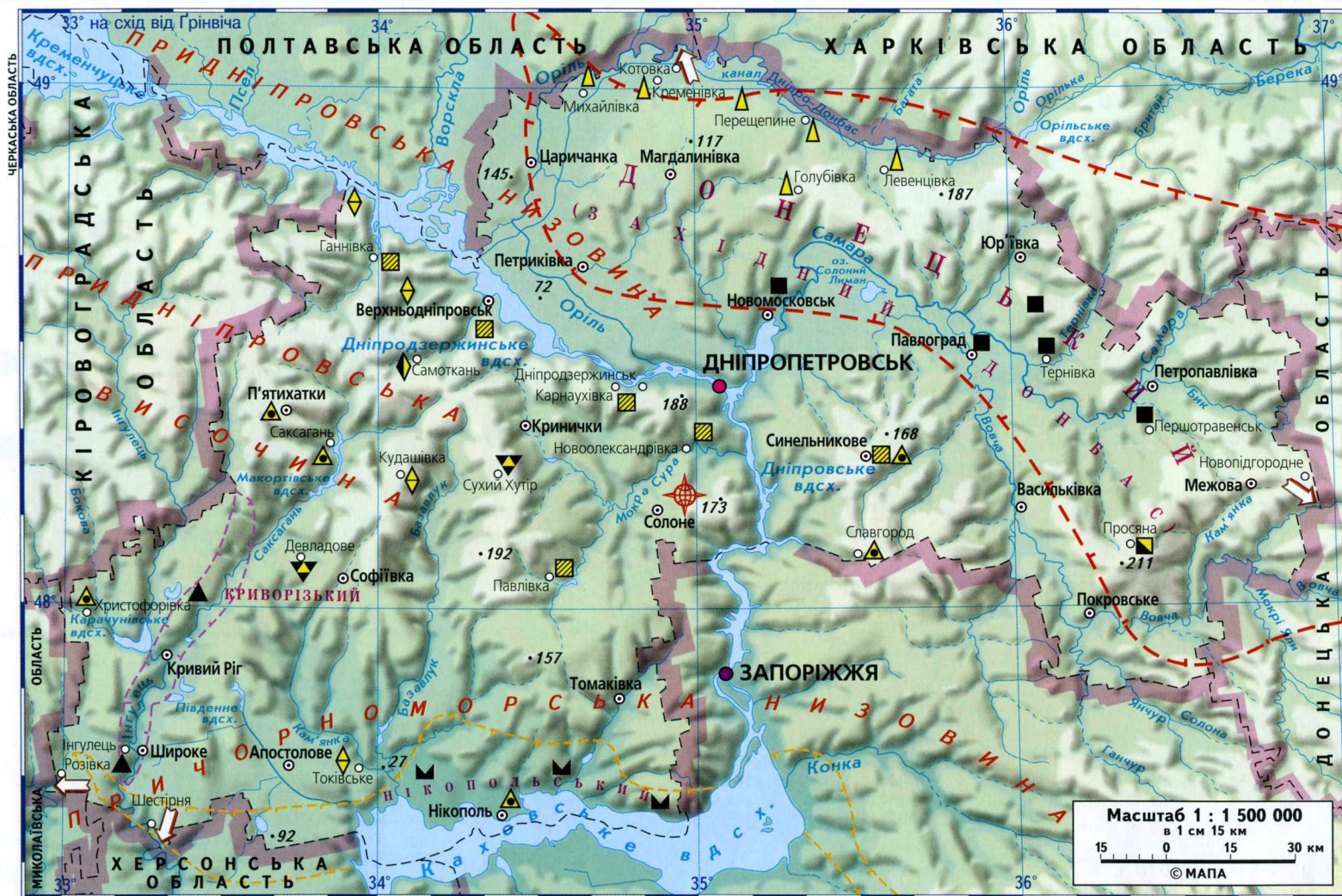
Селища міського типу

Населені пункти сільського типу

Межі областей України

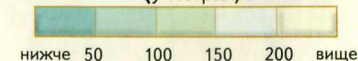
Межі районів і територій, підпорядкованих міськрадам

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Центри областей
- ⊙ Центри районів
- Інші населені пункти
- Межі областей України
- Річки, канали
- Водосховища та озера
- 187 Позначки висот над рівнем моря
- ⊗ Географічний центр області
- Крайні пункти області

ШКАЛА ВИСОТ
(у метрах)

КОРИСНІ КОПАЛИНИ

ГОРЮЧІ

- ⬢ Донецький кам'яновугільний басейн і родовища
- ▨ буре вугілля
- ▲ природний газ

МЕТАЛЕВІ

- ⬢ Криворізький залізорудний басейн і родовища
- ⬢ Нікопольський марганцеворудний басейн і родовища
- ▼ нікелеві та кобальтові руди
- ◆ титанові руди

НЕМЕТАЛЕВІ

- каолін
- ◆ граніт
- ▲ будівельна сировина

„Біла скеля” — пам'ятка природи

- Протяжність Дніпропетровщини з півночі на південь — **130 км**, із заходу на схід — **300 км**
- Поверхня області — хвиляста рівнина заввишки **100–200 м**
- Північно-західна частина зайнята **Придніпровською височиною**, яка поступово знижується у південно-східному напрямку та обривається до Дніпра крутим уступом. На півдні височина поступово переходить у **Причорноморську низовину**. На півночі та сході області простягається **Придніпровська низовина**

- Дніпропетровщиною течуть **55 річок** завдовжки понад 25 км кожна, а якщо врахувати річки завдовжки до 10 км, загальна їх кількість становить **217**. Найбільша річка — **Дніпро**; його притоки — **Оріль** і **Самара** з **Вовчою** (ліві), **Мокра Сура**, **Базавлук**, **Інгuleць** із **Саксаганню** (праві)
- У межах області знаходяться частини **Дніпродзержинського**, **Дніпровського** і **Каховського водосховищ**. Збудовано **100** невеликих водосховищ і **1 400** ставків загальною площею **340 000 га**

Земна поверхня різноманітна за формою і походженням нерівностей. Сукупність нерівностей планети складають її рельєф.

Найбільші форми поверхні Землі – материки та океанічні западини. Вони поділяються на гори (океанічні хребти) і рівнини (океанічне ложе). Гори, відповідно до висоти поділяють на високі, середні та низькі.

Рівнини мають меншу висоту над рівнем моря. Залежно від неї рівнинні ділянки планети поділяють на плоскогір'я, височини та низовини.

На фізико-географічних картах гори позначаються різними відтінками коричневого кольору, плоскогір'я – оранжевого, височини – жовтого, а низовини – зеленого кольорів.

Гори

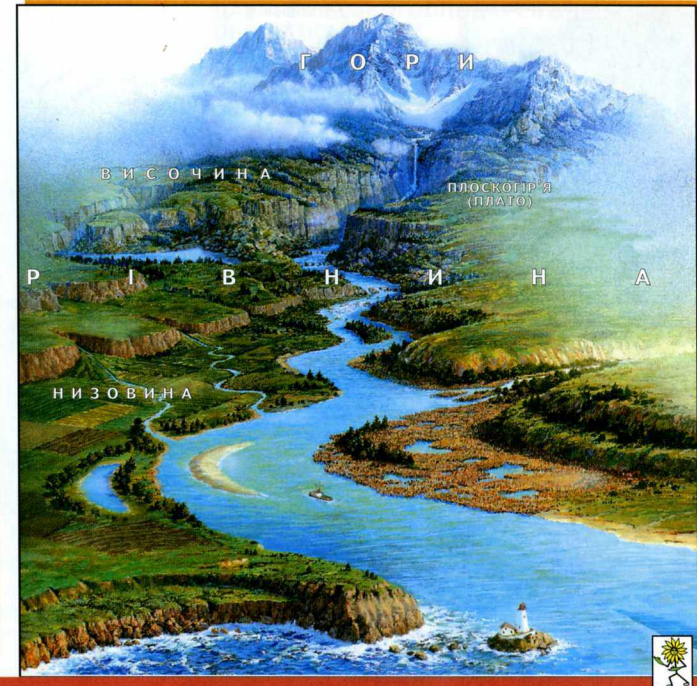
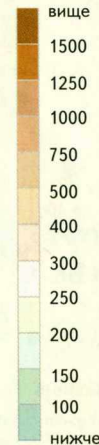
Плоскогір'я

Височина

Низовина

- Висоту гір та рівнин визначають спеціальними приладами, ведучи відлік від поверхні моря

ФОРМИ РЕЛЬЄФУ. БЛОК-ДІАГРАМА

- Блок-діаграма являє собою неначе вирізьблений з поверхні Землі уявний блок. Його поверхня відображає загальний вид території, яким він здається з висоти пташиного польоту. Іншими словами, блок-діаграма – це модель рельєфу

ПРИДНІПРОВСЬКА НИЗОВИНА

- Дніпропетровщина знаходиться на найбільшій рівнині світу – Східноєвропейській. У північно-західній частині області – відроги Придніпровської височини з висотами до 192 м, на крайньому південному сході – відроги Приазовської височини

- У межах області знаходяться Придніпровська низовина (у лівобережній частині) та Причорноморська низовина (на крайньому півдні)

МІНЕРАЛИ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ

Скам'яніле
дерево

Тигрове око

Рожевий
кварц

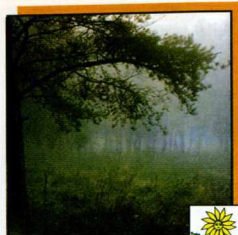
Гематит

Халцедон

- Земну поверхню складають мінерали та гірські породи
- Мінерали** – це природні однорідні утворення, що складаються з однієї речовини. Наприклад: вода, золото, сіль, алмаз. У чистому вигляді мінерали трапляються досить рідко. Зазвичай вони бувають у вигляді різних сполук, утворюючи гірські породи
- Гірські породи** – це природні утворення, що складаються з кількох мінералів або одного у великій кількості. Наприклад, граніт утворюють три мінерали – кварц, польовий шпат, слюда; пісок складають дрібні уламки переважно кварцу
- Мінерали та гірські породи, що їх людина використовує для своїх потреб, називають **корисними копалинами**
- Дніпропетровська область – одна з найбагатших в Україні за різноманітністю і промисловими запасами корисних копалин. Тут містяться унікальні Криворізький залізрудний і Нікопольський марганцеворудний басейни. Є поклади титанових руд, нікелю, кобальту. Значні запаси кам'яного та бурого вугілля, родовища нафти і природного газу

Түман

Гроза

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

- Метеорологічні станції державної мережі спостереження

Температура повітря
у градусах Цельсія, ($^{\circ}\text{C}$)

- + 40** Найвищі значення температури повітря, що були зафіксовані (*абсолютний максимум*)
- 38** Найнижчі значення температури повітря, що були зафіксовані (*абсолютний мінімум*)

Переважний напрямок вітру

- ⇒ у липні   ⇒ у січні

**Середня річна кількість опадів
у міліметрах**

	понад 475
	450–475
	425–450
	до 425

● *Погода – це стан прилеглого до поверхні Землі повітря (атмосфери) в даній місцевості у певний час*

● **Клімат** – багаторічний режим погоди, властивий даній місцевості

● За станом атмосфери регулярно слідкують на метеорологічних станціях державної мережі спостережень. Тут, за єдиною встановленою програмою та у визначений час (0, 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21 год), проводять вимірювання складових погоди – температури повітря та ґрунту, їхню вологість, швидкість і напрям вітру, атмосферний тиск, хмарність, опади.

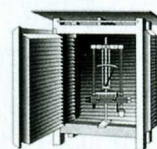
Одержані дані використовують для складання метеорологічного прогнозу, вивчення клімату, а також для обслуговування населення та господарства

● В Україні перші метеорологічні станції, на яких проводилися спостереження за погодою, почали діяти в Києві з 1812 р. На Дніпропетровщині перші метеорологічні спостереження розпочалися 1833 р. в Катеринославській гімназії

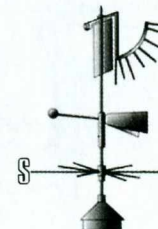

ОБЛАДНАННЯ ТА ПРИЛАДИ ДЛЯ МЕТЕОРОЛОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

Метеорологічна будка

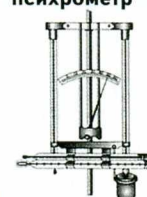
Флюгер

Опадомір

Станційний психрометр

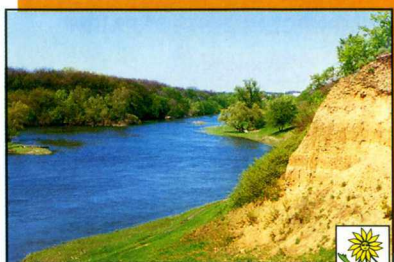
Термометр

СЕРЕДНЯ МІСЯЧНА ТЕМПЕРАТУРА ПОВІТРЯ
у градусах Цельсія, (°C)

Правий берег р. Самари біля села Кочережки. Чорнозем звичайний

ОСНОВНІ ТИПИ ҐРУНТІВ

Чорноземи звичайні на лесових породах

- мало- й середньогумусні різної потужності
- малогумусні
- малогумусні малопотужні

Чорноземи південні на лесових породах

- потужні малогумусні та слабогумусовані

Чорноземи на щільних глинах

- переважно солонцюваті

Лучно-чорноземні ґрунти

- переважно на лесових породах
- глибокосолонцюваті в комплексі з солонцями переважно на лесових породах

Лучні ґрунти

- на делювіальних та алювіальних відкладах

- солонцюваті на делювіальних та алювіальних відкладах

Лучно-чорноземні та дернові осолоділі глейові ґрунти й солоді

- Дернові піщані, глинисто-піщані та супіщані ґрунти

ЗАСОЛЕННЯ ҐРУНТІВ

МЕХАНІЧНИЙ СКЛАД ҐРУНТІВ

- піщані і глинисто-піщані
- середньосуглинкові
- супіщані
- важкосуглинкові
- легкоглинисті

ДАВНІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ЗНАРЯДДА ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ

Чорнозем звичайний

Чорнозем південний

Лучні ґрунти

● Ґрунт – це верхній пухкий родючий шар земної поверхні. Він утворюється внаслідок дії води, повітря та живих організмів

● У гірських породах розвивається процес вивітрювання. Після того, як порода розпушиться, на ній оселяються живі організми. Рослини і тварини збагачують ґрунт органічними залишками, які розкладаються під дією мікроорганізмів і перетворюються в органічну частину ґрунту – гумус (перегній)

● Гумус має основні поживні речовини, що потрібні для розвитку. Від кількості гумусу в ґрунті залежить його родючість. Найбільш родючі ґрунти – чорноземи, в яких у середньому 12% гумусу

● Під впливом людської праці й часу ґрунти змінюються. Щоби ґрунти довше служили людині, їх треба правильно доглядати

ПРИРОДНІ ЗОНИ УКРАЇНИ

Лісова	Українські Карпати
Лісостепова	Кримські гори
Степова	

ОСНОВНІ ТИПИ РОСЛИННОСТІ

Ліси

- соснові
- дубово-соснові, інколи грабово-дубово-соснові
- дубово-соснові
- дубові

Степи

- сільськогосподарські угіддя на місці лучних степів
- сільськогосподарські угіддя на місці типових степів (різнотравно-типчаково-ковилових)
- сільськогосподарські угіддя на місці південних степів (типчаково-ковилових)

Примітка. Природні ділянки степу збереглися лише на схилах річкових долин, ярів та балок

Луки

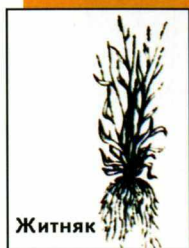
- заплавні
- заплавні солонцево-солончакові
- сільськогосподарські угіддя у поєднанні з лучно-солончаковою рослинністю

Заповідні території та об'єкти, де охороняється та відновлюється природна рослинність

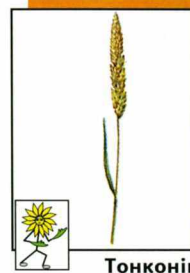
• Дніпропетровщина розташована у природній зоні степів. Визначальною рисою степів є переважання в їхньому природному стані трав'яниста рослинність. Територію області майже повністю розорано, і природний трав'яний покрив витіснили сільськогосподарські культури.

• Ліси (заплавні, байрачні) та полезахисні лісові смуги займають 2,7% території

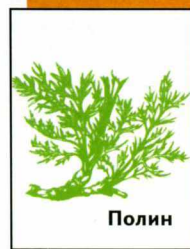
• Найбільші масиви лісів — Самарський (дубово-сосновий) та Дібрівський (дуб, берест, ясен, клен, липа)

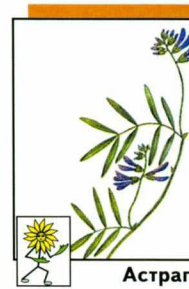
Житняк

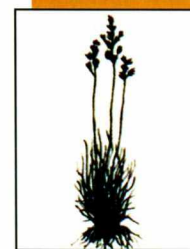
Тонконіг

Полин

Астрагал

Типчак

Ковила

МІСЦЯ ПОШИРЕННЯ ТВАРИН

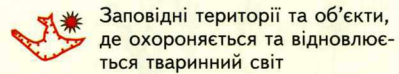
Природні

- ліси
- луки
- водойми

Докорінно змінені людиною

- сільськогосподарські землі на місці степів

- населені пункти

Примітка. Природні ділянки степу збереглися лише на схилах річкових долин, ярів та балок

ВИДИ ТВАРИН, ЩО ЗУСТРІЧАЮТЬСЯ НАЙЧАСТІШЕ

у лісах: *ссавці* — вовк, лисиця, єнотоподібний собака; куниця кам'яна, борсук, кабан дикий, заєць, їжак звичайний, кажан, ховрах, миша лісова; *птахи* — горлиця, кібчик, зозуля, дятел, синиця, соловей, вісянка, шпак, жайворонки лісовий, дрізд; *плазуни* — ящірка прудка, вуж, мідянка

у заплавах річок і на позаплавних луках: *ссавці* — кутора, полівка, ондатра, тхір чорний; *птахи* — норець, луні болотний і лучний, чапля сіра, гуска сіра, курочка водяна, крикоч, плиска, очеретянка, вівільга, вівсянка; *плазуни* — черепаха болотяна, ящірка, вуж водяний

у водоймах: *риба* — лящ, сом, щука, судак, окунь, йорш, плітка, короп, карась

на сільськогосподарських угіддях: *ссавці* — хом'ячок сірий, ховрах, земляний заєць, миша; *птахи* — жайворонки, перепілка, куріпка; *плазуни* — ящірка прудка, вуж

у населених пунктах: *ссавці* — кажани, миша, щур чорний; *птахи* — голуб, ластівка, горобець, синиця, сорока

Дніпровсько-Орізький заповідник
Налічується 33 види ссавців, 148 — птахів, 8 — плазунів, 37 — риб

Приорізький ландшафтний заказник
Місце оселення близько 3700 видів комах

Комарівщина, ландшафтний заказник

Солоний Лиман, ландшафтний заказник
Місце гніздування багатьох водоплавних, водоболотних птахів

Волошанська Дача, орнітологічний заказник
Охороняється унікальне місце гніздування рідкісних птахів

Булахівський лиман, орнітологічний заказник
Охороняються місця концентрації перелітних гніздуючих видів водоплавних птахів. Зареєстровано 58 видів птахів

Кільченський, ландшафтний заказник

Таромські плавні, зоологічний заказник
Налічується 58 видів ссавців, 150 — птахів, 10 — плазунів, 42 — риб

Дніпровсько-Орізький заповідник
Дніпродзержинськ

Обухівські заплави, зоологічний заказник
Орнітофауна налічує 135 видів птахів

Богданівський ландшафтний заказник

Тушканчик великий

Ластівка

Жайворонки

Хом'ячок сірий

Ховрах

Журавель сірий

Полівка

Лисиця

Сліпак

Масштаб 1 : 1 500 000

в 1 см 15 км

15 0 15 30 км

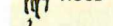
© МАПА

МІСЦЯ ПОШИРЕННЯ РІДКІСНИХ І ЦІННИХ ТВАРИН

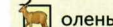
Ссавці

лось

олень

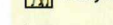
козуля

куниця лісова

тушканчик великий

сліпак

горностай

тхір степовий

норка європейська

перев'язка звичайна

борсук

видра

Птахи

скопа

лунь степовий

змійєд

підорлик великий

шуліка чорний

орлан-білохвіст

балабан

сапсан

журавель степовий

дрохва

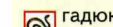
ходуличник

поручайник

дерихвіст степовий

сови сіра та вухата

Плазуни

гадюка степова

полоз чотирисмужковий

Тварин занесено до Червоної книги України

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ

Лікарські властивості рослин відомі людству декілька тисячоліть. У науковій та народній медицині їх використовують для лікування багатьох захворювань. В Україні близько 150 видів рослин визнано лікарськими. Серед них на Дніпропетровщині зустрічаються найчастіше — кропива, дурман, чистотіл, подорожник, спориш, полин. Зображені на малюнках — найважливіші серед лікарських рослин області.

КУЛЬТУРНІ РОСЛИНИ

СВІЙСЬКІ ТВАРИНИ

ТВАРИНИ З ЧЕРВОНОЇ КНИГИ УКРАЇНИ

ПРИРОДООХОРОННІ ЗАХОДИ

Охорона земель

Збереження природної родючості чорноземів способом затримання вологи в ґрунті, розрідженого зрошення та дозованого внесення мінеральних добрив

Захист земель від руйнівної дії води та вітру лісонасадженням на ярах

Використання лісосмуг для захисту ґрунтів від розвіювання

Захист земель від розмивання та захист берегів від зсувів

Поновлення земель на місці кар'єрів, териконів та відвалів

Охорона вод

Попередження забруднення та очищення використаних вод у промисловості й комунальному господарстві

Приведення санітарного стану малих річок до норми, попередження від засмічування та вичерпання, відновлення їхньої водності

Застосування каналів для регулювання стоку річок і зрошення недостатньо зволжених земель

Охорона повітря

Попередження забруднення атмосфери введенням на підприємствах пилогазоочисних систем і вдосконаленням транспортних засобів

Охорона рослин і тварин

Догляд за природними лісами та лісонасадженнями (санітарні рубки, охорона від пожеж, лісовідновлення)

Захист культурної рослинності від шкідників. Збереження тваринного світу степів

Дніпровсько-Орільський заповідник

Урочище Лелія.

Комплексна пам'ятка природи. Охороняється степова ділянка з різноманітною типчаково-ковиловою рослинністю. Тут збереглася ковила Лессінга занесена у Червону книгу України. Багатий тваринний світ

Дніпродзержинське вдсх.

Урочище Паськове.

Ботанічна пам'ятка природи. Охороняється байрачний лісовий масив, що являє собою рідкісну для області кленово-берестову діброву природного походження

Могила Скелі.

Геологічна пам'ятка природи. Охороняється відслонення залізних кварцитів і сланців на берегах річки Інгульця

Масштаб 1 : 1 500 000

в 1 см 15 км

15 0 15 30 км

© МАПА

ЗАБРУДНЕННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Території:

умовно чисті

помірно забруднені

забруднені

дуже забруднені

ліси

Масштаб 1 : 3 000 000

в 1 см 30 км

30 0 30 60 км

© МАПА

ПРИРОДООХОРОННІ ТЕРИТОРІЇ ТА ОБ'ЄКТИ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ

Заповідник

Заказники:

ландшафтні

зоологічні

лісові

орнітологічні

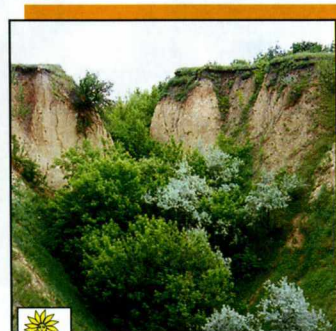
ботанічні

гідрологічні

Примітка. Тексти про об'єкти охорони читайте на сторінках 8 і 9

Пам'ятки природи

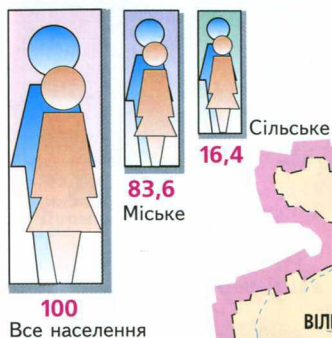

Яр

СПІВВІДНОШЕННЯ МІСЬКОГО І СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ (у відсотках, % на 1. 01. 2001 р.)

Масштаб 1 : 1 500 000
в 1 см 15 км
15 0 15 30 км
© МАПА

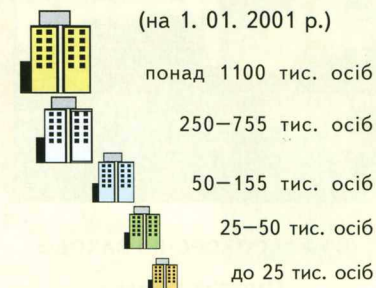
Населення – люди, які постійно мешкають на певній території

Нація – історична спільнота людей, яка утворилася на основі спільної території, мови, побуту, культури тощо

Мова – одна з основ національної самобутності, культури та історії народу; засіб людського спілкування

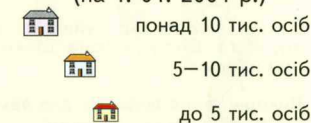
Міста з населенням:

(на 1. 01. 2001 р.)

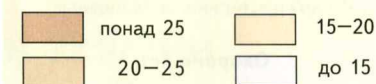

Селища міського типу з населенням:

(на 1. 01. 2001 р.)

Густота сільського населення (число осіб на 1 км² на 1. 01. 2000 р.)

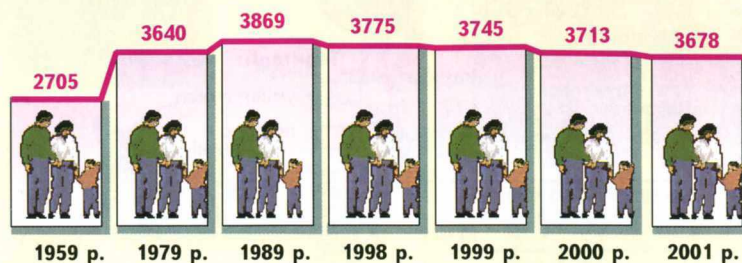

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ

(у відсотках, % до всього населення)

ЗМІНИ У ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЗА 1959–2001 рр. (тис. осіб)

● Більшість населення Дніпропетровщини складають українці. Серед інших національностей найчисленнішими є росіяни, білоруси, євреї, молдавани, німці

Емблема
Дніпропетровської
області,
1996–2000 рр.

Герб Катеринославської
губернії, затверджений
5 липня 1878 р.

Герб Катеринослава

Межі природно-етнографічних зон
(I – Полісся, II – Лісостеп, III – Степ)

ВОЛИНЬ Історико-етнографічні землі України

Катеринославська
губернія, кінець
XIX–XX ст.

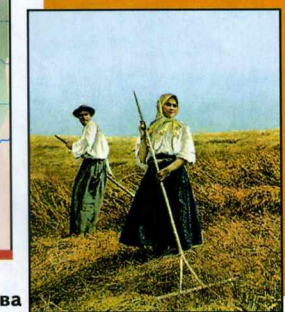
НАРОДНІ ХУДОЖНІ ПРОМИСЛИ

Українська вишивка,
ручна робота майстрині
з м. Синельників
Довбні Алли Володимирівни

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

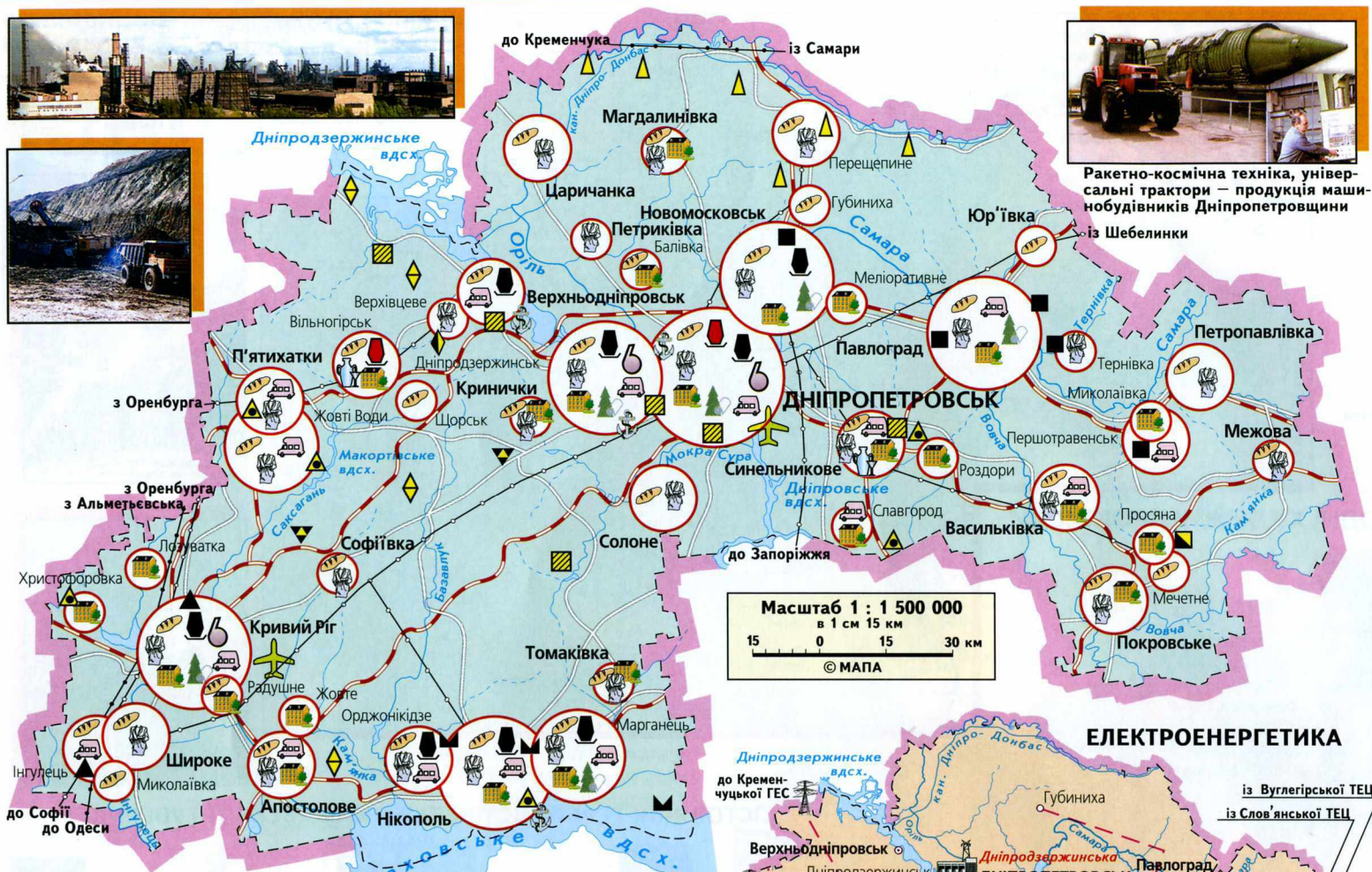
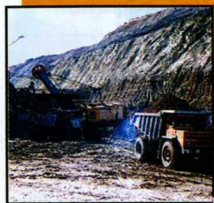

ІСТОРИЧНІ ГЕРБИ МІСТ КАТЕРИНОСЛАВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ

Ракетно-космічна техніка, універсальні трактори — продукція машинобудівників Дніпропетровщини із Шебелинки

ВИДОБУВНА ПРОМИСЛОВІСТЬ

Видобування:

- кам'яного вугілля
- марганцевої руди
- бурого вугілля
- титанової руди
- ▲ природного газу
- каоліну
- ▲ залізної руди
- граніту
- ▼ нікелевої та кобальтової руд
- ▲ будівельної сировини

ОБРОБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ

- Чорна металургія
- Кольорова металургія
- Хімічна і нафтохімічна
- Машинобудування і металообробка
- Деревообробна і целюлозно-паперова
- Будівельних матеріалів
- Скляна і порцеляно-фаянсова
- Легка
- Харчова

ЦЕНТРИ ПРОМИСЛОВОСТІ

ТРАНСПОРТ

Головні шляхи пасажирських і вантажних перевезень

залізниці автошляхи

- Аеропорти
- Річкові порти

Трубопроводи

нафтопроводи газопроводи

Промисловий комплекс області створений на потужній паливно-енергетичній базі, яка включає місцеві кам'яне вугілля, газ і довізні паливні ресурси.

Основне місце посідає гірничо-хімічний комплекс — видобування і переробка залізної руди, марганцевої руди.

Провідними галузями промисловості є залізнична, марганцеворудна, металургійна, машинобудівна, металообробна, хімічна, виробництво будівельних матеріалів, легка, харчова та ін. Металургійний комплекс представлений чорною металургією. На її базі створено машинобудівний комплекс — виробництво гірничого і ковальсько-пресового устаткування, вагонів, буряко-збиральних комбайнів, баштових кранів, машин та устаткування для іншої промисловості.

Значне місце в області посідають підприємства харчової та легкої промисловості.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА

Електростанції

- атомна (АЕС)
- гідроелектростанції (ГЕС)
- теплові (ТЕЦ)

Лінії електропередач з напругою

понад 700 кВ — 300 — 700 кВ

СКЛАД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ (у відсотках, %)**ОСНОВНІ ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА****Тваринництво**

скотарство	вівчарство
свинарство	птахівництво

Рослинництво

вирощування зернових культур	вирощування рисици
вирощування соняшнику	овочівництво
буряківництво	плодівництво
коноплярство	баштанництво
картоплярство	

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ РАЙОНИ

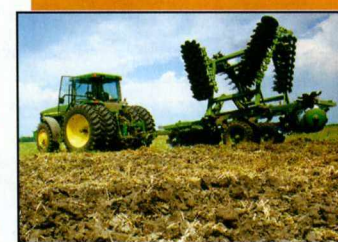
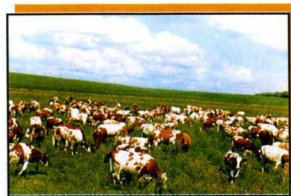
молочно-м'ясного скотарства, свинарства; вирощування зернових, буряківництва, овочівництва

молочно-м'ясного скотарства, свинарства; вирощування зернових, виробництва соняшнику

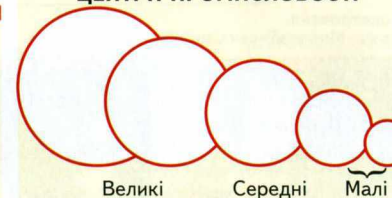
молочно-м'ясного скотарства, свинарства; вирощування зернових, виробництва соняшнику, садівництва

молочно-овочевого господарства приміського типу; вирощування зернових, виробництва соняшнику; птахівництва

Ліси

ОСНОВНІ ГАЛУЗІ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Цукрова	Макаронна і борошно-мельно круп'яна	М'ясна
Хлібопекарська	Комбікормова	Молочна і масло-сироробна
Кондитерська	Овочевоконсервна	Рибна
Спиртова і виноробна	Олійна	Первинна переробка конопель

ЦЕНТРИ ПРОМИСЛОВОСТІ**ТРАНСПОРТ**

Головні шляхи пасажирських і вантажних перевезень

залізниці	автошляхи
Аеропорти	Річкові порти

Китайгородські церкви

Будинок гірничого інституту, 1926
Будинок комуну, 1931
Будинок Російського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка, 1949–1954
Палац культури металургів, 1952–1954

Дніпропетровськ.
Брянська Миколаївська церква

Фольклорний колектив села Кочережки Павлоградського району

Колекція половецьких кам'яних статуй Дніпропетровського історичного музею — найбільша в Європі

Золотий меч із скіфського кургану

ПАМ'ЯТНИКИ І ПАМ'ЯТНІ МІСЦЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ

Плита, що відмічає місце загибелі 972 р. у бою з печенігами київського князя Святослава Ігоревича. (Під час спорудження Дніпрогесу плиту було знято і перенесено на берег Дніпра зі скелі, що виступала з води над порогом Ненаситецьким)

Місця розташування Запорізької Січі

Пам'ятний знак на честь обрання 1648 р. Б. Хмельницького гетьманом України

Обеліск на честь переходу 2000 реєстрових козаків на бік селянсько-козацького війська під проводом Б. Хмельницького 4 травня 1648 р.

Обеліск на місці, де 5–6 травня 1648 р. селянсько-козацьке військо під проводом Б. Хмельницького здобуло першу велику перемогу над польським військом (битва на Жовтих Водах)

Обеліск на честь здобуття 1648 р. фортеці „Кодек” військом Б. Хмельницького

Могила кошового отамана війська Запорізького І. Сірка (бл. 1600–1680 рр.)

Могила героїв оборони Севастополя 1854–1855 рр.

Пам'ятники і пам'ятні місця революційних подій та подій громадянської війни

Пам'ятники і пам'ятні місця, пов'язані з подіями Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.

Меморіальні комплекси, пам'ятники на честь воїнів, які захищали та визволяли Дніпропетровщину від німецько-фашистських загарбників

Пам'ятники партизанам і підпільникам

Місця форсування Дніпра радянськими військами у вересні 1943 р.

ПАМ'ЯТНИКИ ВИДАТНИМ ЛЮДЯМ

МУЗЕЇ

ДНІПРОПЕТРОВСЬК

Примітка. Інші численні пам'ятки Дніпропетровська подано на плані міста (стор. 18–19)

ПАМ'ЯТКИ АРХЕОЛОГІЇ (з датами заснування)

Стоянки епохи палеоліту

Стоянки епохи неоліту

Могили епохи палеоліту і неоліту

Скіфські кургани

ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ (з датами заснування)

Оборонні укріплення Української лінії

Залишки польської фортеці „Кодек”

Культові споруди — собори, церкви

Споруди світського характеру

Парк — пам'ятка садово-паркового мистецтва

100 тис. рр. тому
4–3-тє тис. до н. е.
100 тис. рр. тому
100 тис. рр. тому
(V ст. до н. е.)

Вал із бастіоном, 1731
1635
Собори Церкви
Палац Потьомкіна, 1786–1789
Парк ім. Т. Шевченка

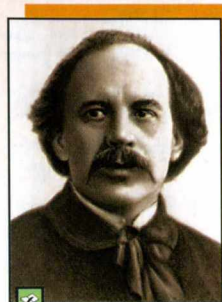
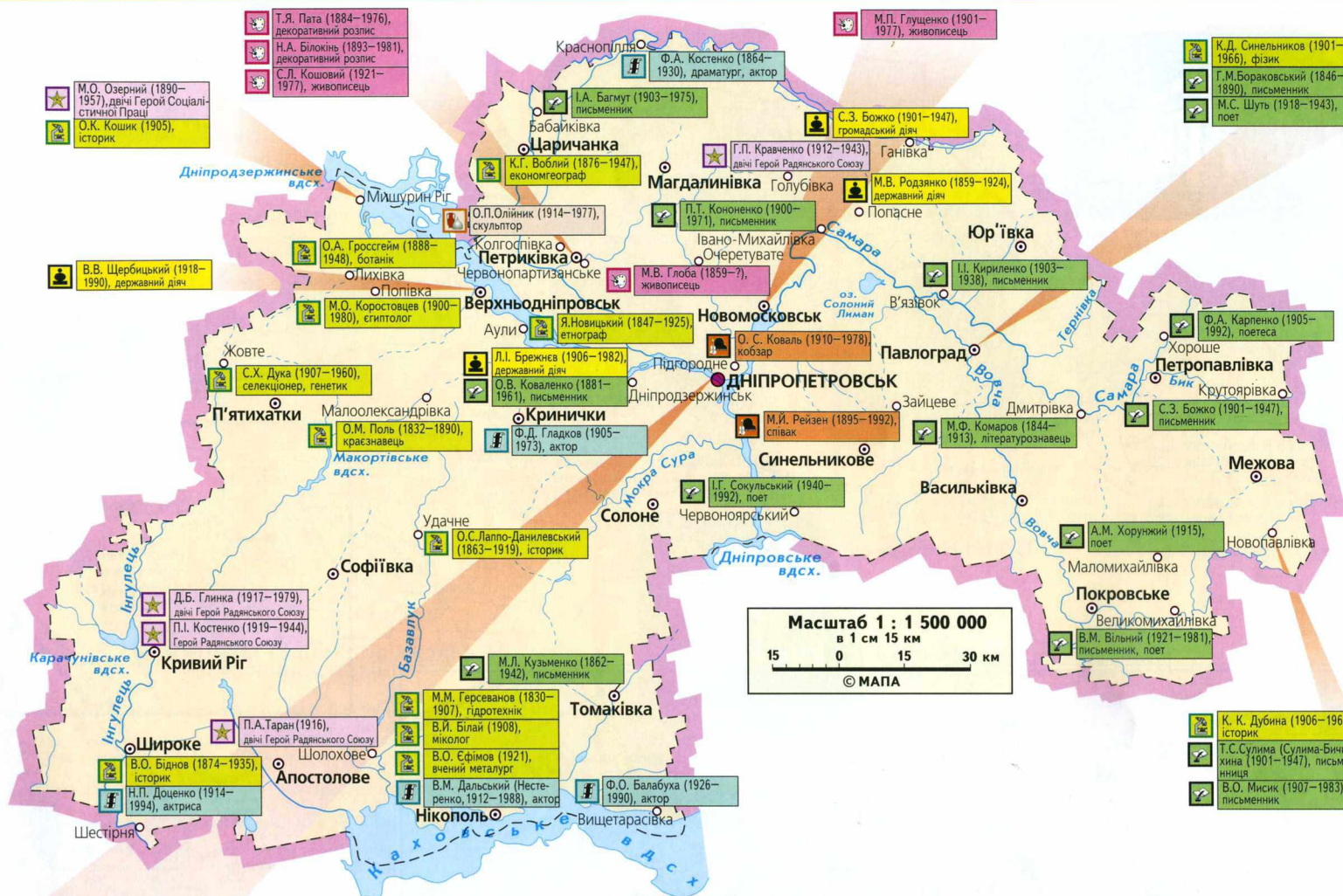

МІСЦЯ НАРОДЖЕННЯ ВИДАТНИХ:

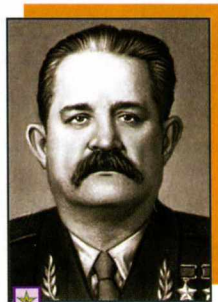
- В.В. Щербигський (1918–1990), державний діяч
- О.І. Бродський (1895–1969), фізико-хімік
- О.М. Матросов (1924–1943), Герой Радянського Союзу
- О.П. Блаватська (1831–1891), письменниця
- К.Д. Огнєвой (1926–2000), співак
- Г.І. Деркач (1846–1900), актор
- Т.Я. Пата (1884–1976), декоративний розпис
- Є.В. Вучетич (1908–1974), скульптор

● ДНІПРОПЕТРОВСЬК

- М.В. Биков (1857–1917), громадський діяч
- В.М. Хрінников (1876–1930), меценат українства
- В.М. Корецький (1890), державний діяч
- О.Ф. Ватченко (1914–1984), державний діяч
- М.М. Алексєєнко (1847–1917), фінансист
- О.І. Бродський (1895–1969), фізико-хімік
- К.І. Новик (1898–1984), геолог, палеоботанік
- В.А. Ройтер (1903–1973), фізико-хімік
- Г.Ю. Гербульський (1904–1991), історик
- П.П. Шишов (1905–1937), океанолог, гідробіолог
- В.О. Каргін (1907–1969), хімік
- Л.Г. Воронін (1908–1983), фізіолог
- Г.Г. Єфименко (1917), металург
- В.Я. Острєнко (1917), металург
- С.С. Шаєр (1919–1976), зоолог
- О.Ф. Федоров (1901–1989), двічі Герой Радянського Союзу
- А.Я. Брандис (1923–1988), двічі Герой Радянського Союзу
- О.М. Матросов (1924–1943), Герой Радянського Союзу
- О.П. Блаватська (1831–1891), письменниця
- К.Є. Котов (1855–1938), письменник
- М.К. Вороний (1871–1942), поет
- В.П. Підмогильний (1901–1941), письменник
- Г.Д. Епик (1901–1942), письменник
- П.М. Усенко (1902–1975), поет
- М.А. Светлов (1903–1964), російський поет
- Ю.О. Івакін (1917–1983), літературознавець
- М.Д. Мізко (1818–1881), критик
- Л.В. Череватенко (1938), літературознавець
- В.Я. Йоріш (1899–1945), композитор
- Г.М. Ільченко (1902–1975), кобзар
- А.Я. Штогаренко (1902–1991), композитор
- Є.М. Вербицька (1904–1965), співачка
- Л.Б. Коган (1924–1982), скрипаль
- К.Д. Огнєвой (1926–2000), співак
- Г.І. Деркач (1846–1900), актор, антрепренер
- Г. Березовський (1878–1952), актор, режисер
- О.Д. Дикін (1889–1955), актор, режисер
- М.С. Годенко (1919–1991), балетмейстер
- В.О. Корнієнко (1866–1903), художник
- Є.В. Вучетич (1908–1974), скульптор

М. К. Вороний

О. Ф. Федоров

А. Я. Штогаренко

П. П. Шишов

Є. В. Вучетич

К. Д. Огнєвой

Будинок облдержадміністрації

ПАМ'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ

Культові споруди

Собори

- 1 Троїцький кафедральний собор, 1855 р.
- 2 Спасо-Преображенський кафедральний собор, 1830—1835 рр.

Церкви

- 1 Миколаївська церква, 1856 р.
- 2 Брянська Миколаївська церква, 1913—1915 рр.

Світські споруди

- 1 Зимовий театр (тепер російський драматичний театр ім. О. М. Горького) 1906—1907 рр., реконструкція 1940—1941 рр.
- 2 Театр (тепер Український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка), 1913 р.
- 3 Будинок громадських зібрань (тепер Обласний театр для дітей та юнацтва), 1909—1912 рр.
- 4 Колишній будинок губернатора, 1840—1850 рр.
- 5 Житловий будинок В. Хреннікова (тепер готель „Україна”), 1910—1912 рр.
- 6 Історичний музей ім. Д. І. Яворницького, 1903—1904 рр.
- 7 Палац Потьомкіна (тепер Палац культури студентів ім. Ю. О. Гагаріна), 1786—1789 рр.
- 8 Будинок Вищого гірничого училища (тепер Державна гірничо-академія України), 1899—1900 рр.

ПАМ'ЯТНИКИ ТА ПАМ'ЯТНІ МІСЦЯ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ

Верстова Катеринославська миля часів Катерини II

Меморіал на місці захоронення 40 000 учасників героїчної оборони Севастополя 1854—1855 рр.

Меморіальне кладовище воїнів громадянської війни

Пам'ятники Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр.

Монумент Вічної Слави радянським воїнам і підпільникам, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни

„Скорботна” — пам'ятник студентам, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни

Пам'ятник студентам і робітникам медінституту, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни

Пам'ятник студентам і викладачам інституту залізничного транспорту, загиблим у роки Великої Вітчизняної війни

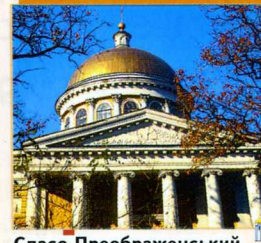
Місце розстрілу фашистами 13—14 жовтня 1941 р. 11 000 мирних громадян

Братська могила 183 патріотів, розстріляних у період окупації 1941—1943 рр.

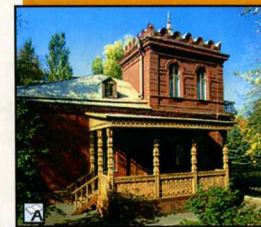
Пам'ятник загиблим воїнам-афганцям

Спасо-Преображенський кафедральний собор

Дніпропетровський державний університет

Меморіальний будинок-музей Д. І. Яворницького

Діловий центр на Комсомольській вул.

Пам'ятник загиблим воїнам-афганцям

ПАМ'ЯТНИКИ

1 В. Ю. Клочку	12 О. Ф. Федорову
2 А. Я. Брандису	13 О. С. Пушкіну
3 А. М. Макарову	14 Л. Глобі
4 Б. Хмельницькому	15 Т. Г. Шевченку
5 Л. В. Писаржевському	16 Г. П. Савченку
6 М. К. Янгелю	17 Т. Г. Шевченку
7 Г. І. Петровському	18 В. І. Леніну
8 О. М. Горькому	19 М. В. Гоголю
9 В. П. Чкалову	20 О. М. Матросову
10 Н. І. Сташкову	21 Д. І. Яворницькому
11 М. І. Калініну	22 М. В. Ломоносову

Пам'ятник Д. І. Яворницькому

ТЕАТРИ

Будинок органної і камерної музики

Обласна філармонія

Російський драматичний театр ім. О. М. Горького

Театр опери і балету

Обласний театр ляльок

Український музично-драматичний театр ім. Т. Г. Шевченка

Обласний театр для дітей та юнацтва

Театр одного актора

МУЗЕЇ

Меморіальний будинок-музей академіка Д. І. Яворницького

Державний історичний музей ім. Д. І. Яворницького

Діорама „Битва за Дніпро”

Художній музей

Будинок-музей О. П. Блаватської

„Літературне Придніпров'я”

Національний центр аерокосмічної освіти молоді

Акваріум прісноводної флори та фауни

Цирк

Парки

Квартали житлові	Залізничні
Квартали промислові	Головні проїзди
Незабудовані території	Інші
Парки, сади	Річки, озера, ставки, канали
Кладовища	Напрямки течії річок
Межа міста	Стадіони
Межі районів міста	
Назви районів міста	

МІНСЬКИЙ РАЙОН

Сторінки

Масштаби

2	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ НА КАРТІ УКРАЇНИ	1 : 6 000 000
3	АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ	1 : 1 500 000
4	ФІЗИЧНА КАРТА	1 : 1 500 000
5	ОСНОВНІ ФОРМИ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ	
6	КЛІМАТ	1 : 1 500 000
	Середня місячна температура повітря	1 : 4 500 000
7	ҐРУНТИ	1 : 1 500 000
8	РОСЛИННИЙ СВІТ	1 : 1 500 000
9	ТВАРИННИЙ СВІТ	1 : 1 500 000
10	РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ	
11	ОХОРОНА ПРИРОДИ	1 : 1 500 000
	Забруднення природного середовища	1 : 3 000 000
12	НАСЕЛЕННЯ	1 : 1 500 000
13	ІСТОРИКО-ЕТНОГРАФІЧНА КАРТА	1 : 9 000 000
	Народні художні промисли	1 : 2 500 000
14	ПРОМИСЛОВІСТЬ	1 : 1 500 000
	Електроенергетика	1 : 3 000 000
15	СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	1 : 1 500 000
16	ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ	1 : 1 500 000
17	ВИДАТНІ ЗЕМЛЯКИ	1 : 1 500 000

18—19 **ДНІПРОПЕТРОВСЬК – ГОЛОВНЕ МІСТО ОБЛАСТІ**

**РЕКОМЕНДОВАНО ДНІПРОПЕТРОВСЬКИМ ОБЛАСНИМ ІНСТИТУТОМ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
(протокол № 2 від 14 червня 2001 р. засідання науково-методичної ради)**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Л. І. Зеленська, доктор педагогічних наук

Відповідальний редактор атласу

Т. В. Погурельська

Члени редакційної колегії:

В. М. Бекетова, кандидат історичних наук

А. С. Журба

Н. І. Капустіна

В. В. Кулічихин

В. І. Лазебник

Ю. І. Лоза

Л. В. Тверська

С. М. Тимофієв

Б. С. Тисленко

Рецензенти — В. Г. Долгополий, І. Ю. Левицький, доктор географічних наук,
П. Г. Шищенко, доктор географічних наук, член-кореспондент Академії педагогічних наук

Коректор — Є. В. Мержвинський

Комп'ютерне опрацювання мап — О. В. Герасименко, Т. В. Погурельська

Оформлення обкладинки — С. М. Сухенко, С. О. Шкільний

Фото: В. В. Манюк, кандидат геолого-мінералогічних наук, Вад. В. Манюк

Атлас укладено та підготовлено до друку ТОВ „Видавництво „Мапа”, 2001 р.
Свідоцтво ДК № 353 від 06. 03. 2001 р.

Підписано до друку 11. 07. 2001 р.

Формат паперу 60х90/8

Папір офсетний

Друк офсетний

Друк. арк. 2,5 + обкладинка

Умовн. друк. арк. 2,5 + обкладинка

ТОВ „Видавництво „Мапа”

02094, Київ-94, вул. Попудренка, 54. Тел./факс (044) 552-11-33; E-mail: mapa@ukrmap.kiev.ua

A92 Дніпропетровська область: Географічний атлас: Моя мала Батьківщина
Відповідальний редактор Т. В. Погурельська — К.: ТОВ „Видавництво „Мапа”, 2001 — 20 стор.

ISBN 966-7620-03-4

ББК 26.89 (4 УКР-4 Дні) я72

© Т. В. Погурельська (розробка наукової концепції атласу, розробка і редагування карт), 2001

© ТОВ „Видавництво „Мапа” (укладання та підготовка до друку), 2001

Моя мала Батьківщина
Географічний атлас